

АНОТАЦІЯ

Назва дисципліни/освітнього компоненту	Психологія спілкування
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3,0 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Викладач	КУЛАКОВА Лариса Миколаївна кандидат психологічних наук, доцент
CV викладача (in) на сайті кафедри	https://surl.li/htbvlf
E-mail викладача:	karysa.kulakova@rshu.edu.ua

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Психологія спілкування» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань про психологічну природу, закономірність та механізми спілкування як фундаментального виду людської діяльності, розвитку комунікативної компетентності як професійно значущої якості майбутнього психолога, виховання гуманістичної культури діалогу, відповідальності та поваги до особистості співрозмовника в процесі міжособистісної та професійної взаємодії, а також сприяння становленню комунікативної рефлексії та здатності до усвідомленого вдосконалення власного стилю спілкування в різних сферах психологічної практики.

Згідно вимог освітньо-наукової програми здобувачі вищої освіти у процесі вивчення вибіркової компоненти можуть набути таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК08. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК09 Здатність працювати в команді.
- ЗК12. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовою як усно, так і письмово, поважати різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- СК01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК02. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- СК03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Освітньо-науковою програмою передбачено досягнення наступних *програмних результатів навчання (ПР)*:

ПР01. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР02. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР04. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР05. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР08. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи психології спілкування

Тема 1. Спілкування як соціально-психологічний феномен

Основні змістовно-структурні аспекти процесу спілкування. Функції спілкування. Основні види спілкування. Стили спілкування. Комунікативні та комунікабельні компоненти спілкування. Особистість у контексті спілкування. Вплив темпераменту на спілкування. Взаємозв'язок спілкування і характеру. Розвиток спілкування в онтогенезі. Гендерні особливості спілкування.

Тема 2. Комунікативний аспект спілкування. Особливості вербальної комунікації

Спілкування як обмін інформацією. Поняття мови і мовлення. Внутрішнє мовлення. Діалогічне та монологічне мовлення. Мовлення і взаєморозуміння. Деннотація і коннотація. Полісемія, синонімія. Правила подачі зворотного зв'язку. Прийоми ефективного слухання. Правила ефективного говоріння.

Тема 3. Невербальна комунікація

Особливості невербальної комунікації. Функції невербальних повідомлень. Основні канали невербальної комунікації. Кінесика. Міміка. Контакт очима. Поза. Жести. Такесика. Проксеміка. Акустичні засоби передачі невербальної інформації. Проблема інтерпретації невербальної поведінки.

Тема 4. Перцептивні та інтерактивні аспекти спілкування

Спілкування як розуміння та сприйняття один одного. Поняття міжособистісного сприйняття в спілкуванні. Поняття та зміст соціальної перцепції. Функції соціальної перцепції. Механізми взаєморозуміння. Ефекти й помилки міжособистісного сприйняття. Роль емоцій у спілкуванні. Спілкування як взаємодія. Теорії міжособистісної взаємодії. Взаємодія як організація діяльності. Механізм та види соціальної взаємодії. Психологічний вплив при особистісній взаємодії. Рольова поведінка особистості в спілкуванні. Аналіз класифікації типів взаємодії. Простір міжособистісної взаємодії.

Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми психології спілкування

Тема 5. Соціально-психологічні особливості дефектного спілкування

Порушення, бар'єри, труднощі спілкування. Деструктивне спілкування: брехня, егоїзм. Акцентуації характеру і дефекти спілкування. Ригідність і тривожність як фактори дефектного спілкування. Агресивно-конфліктна взаємодія. Маніпулятивне спілкування. Види психологічного захисту від маніпулятивного впливу. Конфлікти у спілкуванні: причини, шляхи запобігання і розв'язання.

Тема 6. Психологічна культура ділового спілкування

Особливості ділового спілкування. Ділове спілкування за формами реалізації. Публічний виступ у діловому спілкуванні. Функції ділової бесіди. Етапи проведення ділової бесіди. Полеміка та її особливості. Стрес та його особливості в діловому спілкуванні. Особистість та імідж.

Тема 7. Спілкування у професійній діяльності психолога

Специфіка спілкування як основи діяльності психолога. Структура та функції професійного спілкування психолога. Комунікативні особливості різних видів психологічної діяльності (психологічне консультування, психодіагностика, психологічний тренінг, психокорекція, психологічна просвіта). Комунікативна компетентність психолога. Критерії оцінки продуктивності комунікативної діяльності психолога-консультанта за К.Роджерсом. Етика спілкування у роботі психолога.